

Епідеміологія: неінфекційні хвороби

Кредити та кількість годин: **очна форма:** 6 ECTS; 180 години: 24 лекційних, 38 практичних, 116 самостійна робота; 2 консультації, екзамен.

I. Опис навчальної дисципліни

Епідеміологія (грец. ἐπιδημία — має всенародне поширення; грец. λόγος — вчення) — галузь медицини, разом з тим і загально медична наука, що вивчає закономірності виникнення і поширення захворювань різної етіології з метою розробки профілактичних заходів (преморбідна, первинна, вторинна і третинна профілактика). Предметом вивчення епідеміології є захворюваність — сукупність випадків хвороби на певній території в певний час серед певної групи населення. В епідеміології використовують поняття, що визначають кількісні критерії здоров'я. Основними з них є захворюваність і хворобливість. Неінфекційні захворювання (НІЗ) — це хворобливі стани, які не передаються від людини до людини, тривало перебігають і повільно прогресують, а також погіршують психоемоційне і фізичне (соматичне) здоров'я. Вони постають як результат поєднаного впливу генетичних, фізіологічних, екологічних і поведінкових чинників. Головне завдання епідеміології неінфекційних захворювань полягає в накопиченні матеріалів та аналізі закономірностей виникнення та поширення неінфекційних захворювань, оцінці і зіставленні їх, професійному осмисленні і на підставі цього розробці раціональних підходів до профілактики захворюваності та летальності. Експертами ВООЗ доведений тісний взаємозв'язок НІЗ з умовами і способом життя та загальноновизнаними чинниками ризику. Серед останніх виділяють дві групи: метаболічні і поведінкові. До метаболічних чинників ризику виникнення НІЗ відносяться:

- Підвищений тиск крові (артеріальна гіпертензія).
- Надмірна маса тіла (ожиріння).
- Гіперглікемія (високий вміст глюкози в крові).
- Гіперліпідемія (високий вміст ліпідів у крові).

Найважливішими чинниками ризику НІЗ, які обумовлені хибною поведінкою, є тютюнокуріння, дефіцит фізичної активності, нераціональне харчування і надмірне вживання алкоголю.

Очевидно, що негативний безпосередній вплив на рівні поширеності НІЗ мають й інші чинники - низька якість життя, бідність та невисокий освітній статус, стрімка урбанізація і постаріння населення, спадкова схильність, психологічні чинники — депресія, стрес тощо.

Часто ці чинники поєднуються в одного й того ж хворого і діють синергічно, підвищуючи, зокрема, сукупний ризик виникнення гострих судинних патологій - інфаркту міокарда та інсульту.

Наприкінці минулого XX століття НІЗ набули глобального епідемічного поширення і стали однією з найбільших загроз життю і здоров'ю людства. Так, за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) щорічно від НІЗ вмирають 40 мільйонів людей, що складає 70% усіх випадків смерті в світі.

Серед НІЗ найбільшу питому вагу мають чотири групи: серцево-судинні (зокрема, гіпертонічна хвороба, ішемічна хвороба серця, інфаркт, інсульт), онкологічні (злоякісні пухлини), діабет і хронічні захворювання органів дихання (зокрема, хронічна обструктивна хвороба легень, бронхіальна астма). На рахунку цих чотирьох груп НІЗ дві третини смертей у світі, на цю патологію страждають до 60% дорослого та майже 20% дитячого населення. Для України проблема НІЗ є однією із найактуальніших. Серед дорослого населення віком 18–65 років у понад 25% відмічають одне НІЗ та у понад 7% - три або більше хронічних захворювань.

З метою зниження тягаря НІЗ в Україні відповідно до Глобального Плану дій ВООЗ щодо профілактики та боротьби з НІЗ на 2013-2020 роки, який схвалено Резолюцією Всесвітньої Асамблеї охорони здоров'я, а також відповідно до Цілі № 3 Цілей сталого розвитку, Завдання 3.4 «Знизити на одну третину передчасну смертність від неінфекційних захворювань шляхом профілактики та лікування, а також завдяки зміцненню психічного здоров'я та благополуччя»,

Предметом епідеміології неінфекційних хвороб є захворюваність та поширеність неінфекційних хвороб та смертність і інвалідність від них. Вивчаючи епідеміологію студенти отримують базові знання із загальної та спеціальної епідеміології, а саме опанують методиками дослідження причин і умов виникнення неінфекційних хвороб з метою розроблення профілактичних заходів для організації та здійснення профілактичних програм в системі громадського здоров'я.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

- Мета навчальної дисципліни «Епідеміологія: Неінфекційні хвороби» ознайомити з визначеннями і продемонструвати значення епідеміології в пізнанні епідеміології неінфекційних хвороб з метою зменшення поширеності цих хвороб і смертності від них та покращення благополуччя населення.

III. Результати навчання

- За результатами навчання слухачі зможуть:
- знати:
- -теоретичні основи епідеміології неінфекційних хвороб
- -основні фактори ризику неінфекційних хвороб
- -основні епідеміологічні методи аналізу;
- -сучасні методи епідеміологічних досліджень;
- -основи спеціальної епідеміології актуальних неінфекційних хвороб;
- основи побудови профілактичних програм та промоції в галузі профілактики неінфекційних захворювань.
- вміти:
- -складати плани профілактичних заходів та проводити промоції з метою профілактики неінфекційних захворювань в світлі Глобального плану дій ВООЗ «По профілактиці неінфекційних хвороб і боротьби з ними»

IV. Тематичний зміст навчальної дисципліни

1	Епідеміологія - як наука. Етапи розвитку епідеміології неінфекційних хвороб.
---	--

2	Популяційне здоров'я та охорона здоров'я. Показники здоров'я популяції.
3	Основні фактори ризику виникнення неінфекційних захворювань. STEPS.
4	Основні методи епідеміологічного аналізу та їх застосування на практиці.
5	Захворювання органів дихання. Фактори ризику та методи профілактики.
6	Захворювання серцево-судинної системи. Фактори ризику у розвитку гіпертонічної хвороби. Методи профілактики.
7.	Підхід з оцінки загального ризику ССЗ. Шкала SCORE.
8.	Ішемічна хвороба серця. Фактори ризику та методи профілактики.
9.	Захист індивідуальних досліджень
10	Ішемічний та геморагічний інсульт. Вплив факторів ризику на розвиток інсульту. Промоції та методи профілактики.
11	Онкологічні захворювання. Фактори ризику та методи профілактики.
12	Цукровий діабет. Фактори ризику та методи профілактики.
13	Захворювання щитовидної залози. Ендемічний зоб. Фактори ризику та методи профілактики.
14	Алергічні захворювання. Вплив факторів ризику на виникнення бронхіальної астми, алергічного дерматиту. Промоції та методи профілактики.
15	Ожиріння. Вимірювання ваги та індексу маси тіла.
16	Захворювання опорно-рухового апарату. Фактори ризику та методи профілактики.
17	Захист індивідуальних досліджень
18	Тютюнопаління як фактор ризику НІЗ. Основні методи лікування та профілактики тютюнопаління.
19	Алкоголізм - як фактор ризику НІЗ. Основні методи лікування та профілактики алкогольної залежності. Оцінка рівня споживання алкоголю AUDIT.
20	Наркоманія як хвороба. Небезпека вживання наркотичних речовин. Основні шляхи профілактики.
21	Психопатії та психічні розлади. Фактори ризику, що впливають на розвиток психопатій та психічних розладів. Промоції та методи профілактики.
23	Основи здорового способу життя як методу профілактики НІЗ

